

TÜRKİYE İŞ AHLAKI ARAŞTIRMASI 2018

Nesiller Boyu İş Ahlakı

Prof. Dr. Ömer Torlak
Prof. Dr. Şuayyip Özdemir
Doç. Dr. Erkan Erdemir

2018 Araştırmasının Özellikleri

İGİAD Türkiye
İş Ahlakı
Araştırması
2018 Nesiller
Boyu İş Ahlakı

- Güncellenen sorular
 - Hem önceki araştırmalarla karşılaştırma yapmaya uygun, hem de yeni gelişmelerle ilgili bilgi toplamaya yönelik güncel ifadeler bir arada
 - Genel olarak 5'li Likert
- Yeni kurgu
 - İş dünyasında karşılaşılan ahlaki problemler üç gruba bölündü: Genel, yönetici ve çalışanlardan kaynaklanan problemler
- Yeni soru grupları
 - Etik kurum kültürü
 - Katılımcıların ahlak felsefeleri
 - Farklı nesiller
 - Ahlaki problemlere çözüm önerileri
- İş ahlakıyla ilgili güncel tartışma ve araştırmalar

Günümüzde İş Ahlakı

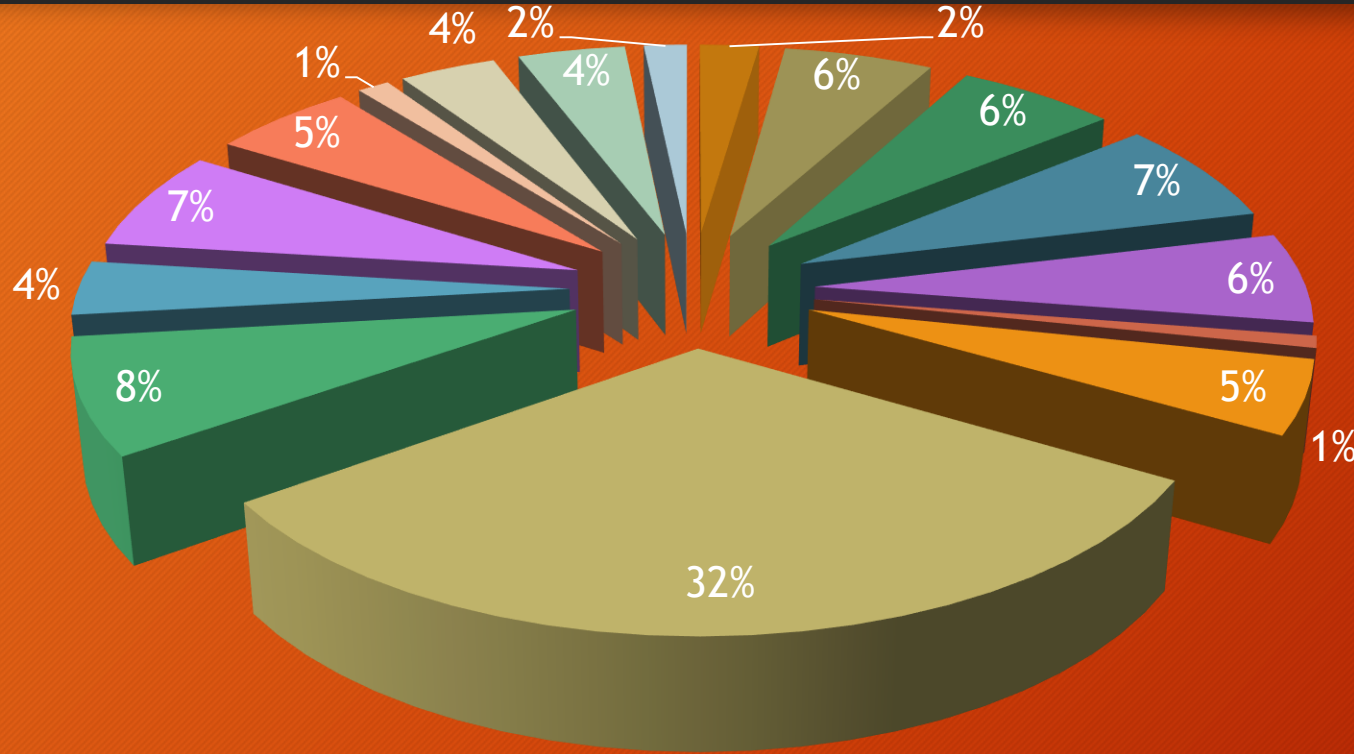
İGİAD Türkiye
İş Ahlakı
Araştırması
2018 Nesiller
Boyu İş Ahlakı

- İş Ahlakı Alanında Güncel Konular
 - E-Ticaret ve İş Ahlakı
 - Girişimcilik ve Yenilikçilik Ahlakı
 - Dijital Paralar ve İş Ahlakı
 - Nörobilim ve İş Ahlakı
 - İhbar Etme Davranışı ve İş Ahlakı
 - Nesillerarası Farklılıklar ve İş Ahlakı
- İş Ahlakı Alanında Yapılmış Son Araştırmalar
 - Dünyada İş Ahlakı
 - Türkiye’de İş Ahlakı

ÖRNEKLEM VE KATILIMCILAR HAKKINDA BİLGİLER

iGiAD Türkiye
İş Ahlakı Araştırması 2018
Nesiller Boyu İş Ahlakı

Örneklemin İllere Göre Dağılımı

Adana Ankara Antalya Bursa
Denizli Erzurum Gaziantep İstanbul
İzmir Kayseri Kocaeli Konya
Malatya Samsun Tekirdağ Trabzon

	Sayı	%
Adana	55	2,3
Ankara	139	5,7
Antalya	148	6,1
Bursa	174	7,2
Denizli	150	6,2
Erzurum	20	0,8
Gaziantep	122	5,0
İstanbul	776	32,0
İzmir	193	8,0
Kayseri	90	3,7
Kocaeli	167	6,9
Konya	133	5,5
Malatya	30	1,2
Samsun	90	3,7
Tekirdağ	100	4,1
Trabzon	40	1,6
Toplam	2427	100

İşletme Büyüklükleri ve Faaliyet Alanları

İGiAD Türkiye
İş Ahlakı
Araştırması
2018 Nesiller
Boyu İş Ahlakı

Büyük (250
ve üzeri
çalışan)
17%

Orta (50-
249
çalışan)
32%

Küçük (10-
49 çalışan)
51%

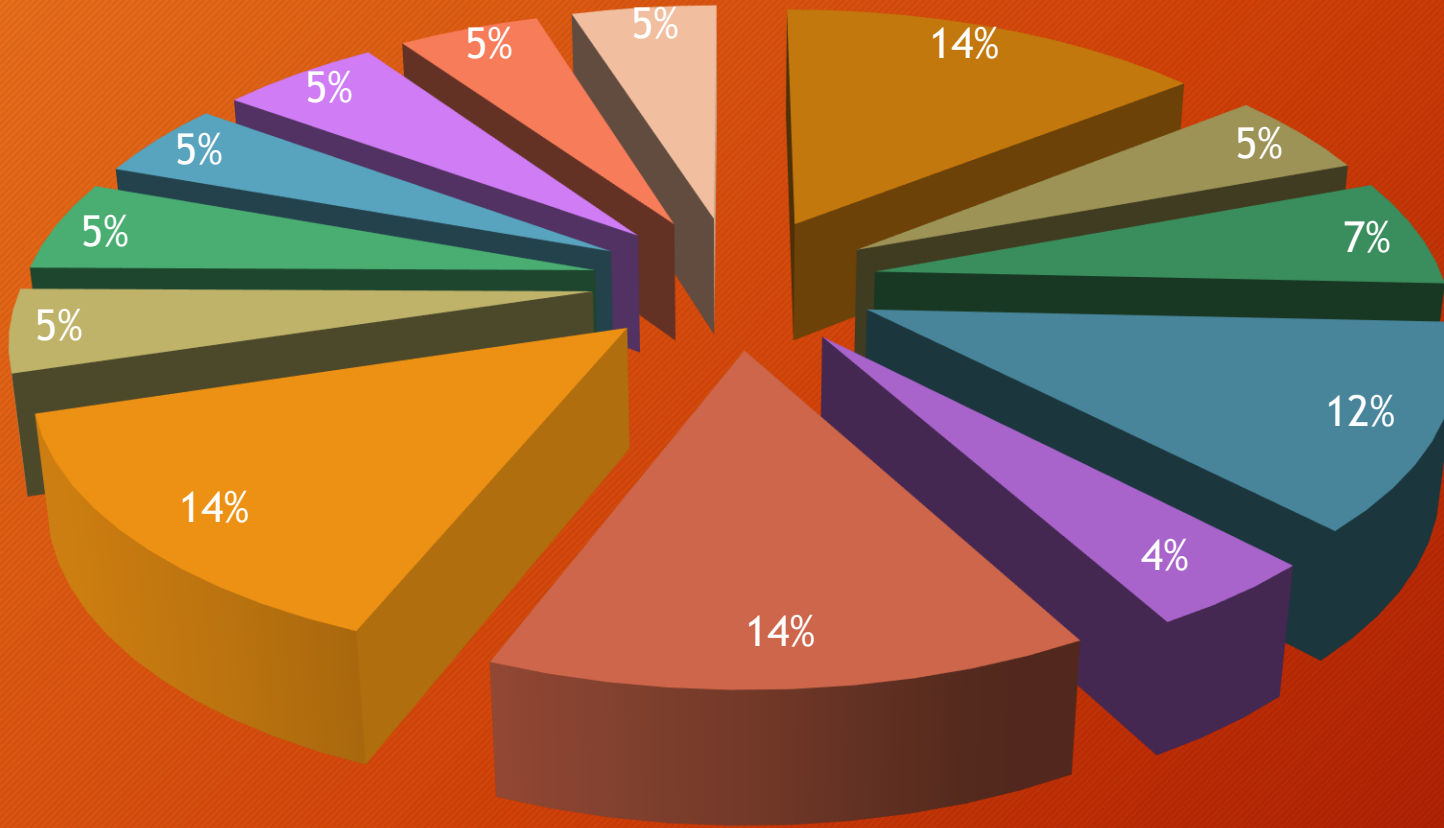
Hizmet
44%

Ticaret
37%

İmalat
19%

İşletmelerin Sektörel Dağılımı

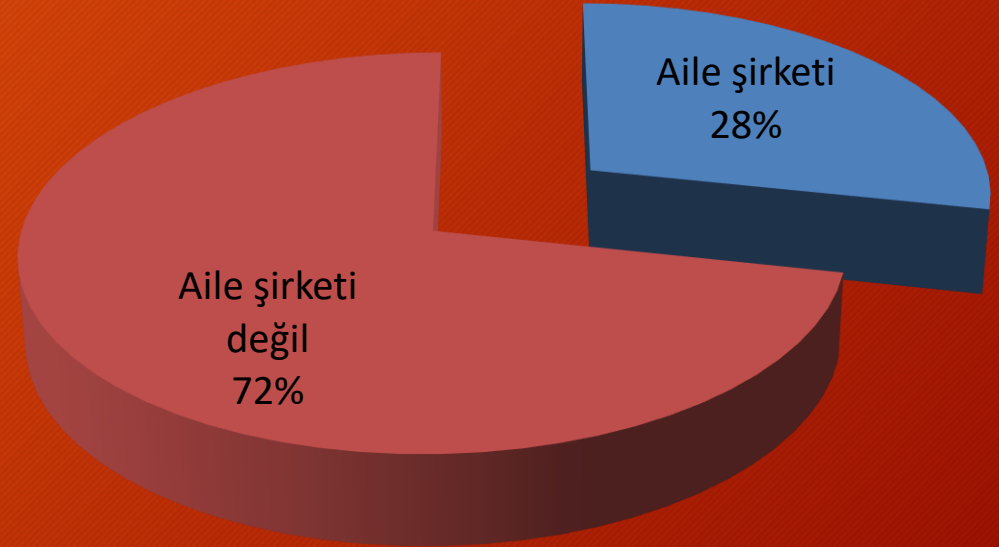
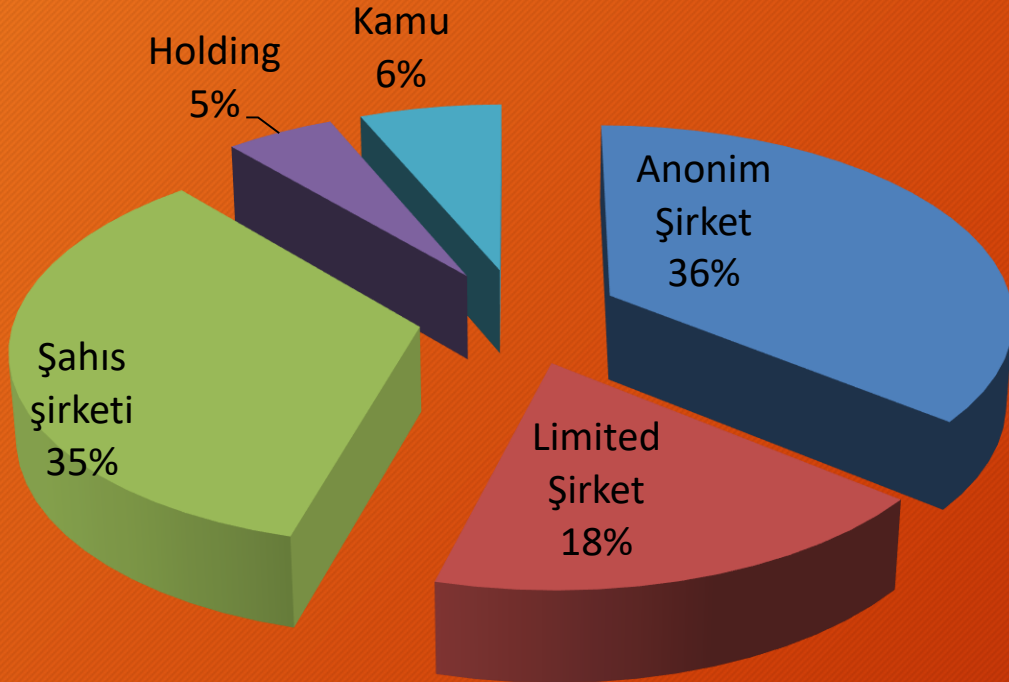
İGiAD Türkiye
İş Ahlakı
Araştırması
2018 Nesiller
Boyu İş Ahlakı

- Otomotiv
- Dayanıklı tüketim
- Turizm
- Tekstil
- Bankacılık ve finans
- Gıda
- İnşaat
- Telekomünikasyon
- Enerji/Akaryakıt
- Medya
- Sağlık
- Eğitim / Öğretim

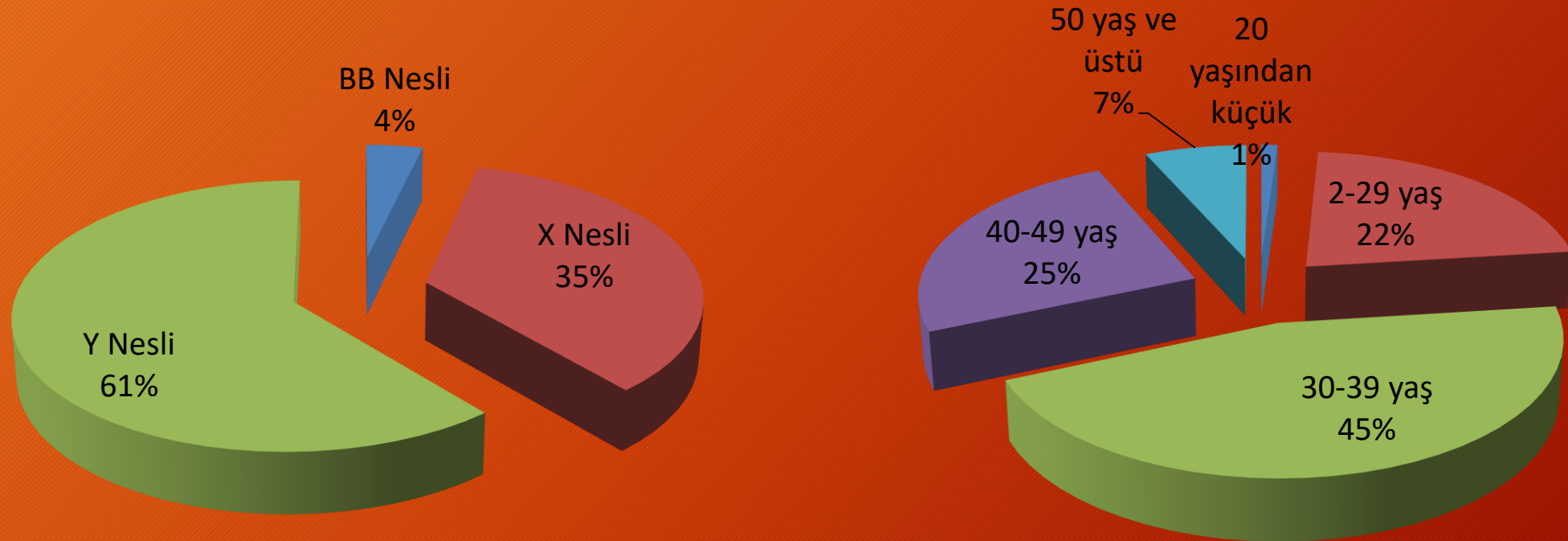
İşletmelerin Sahiplik Yapıları

İGİAD Türkiye
İş Ahlakı
Araştırması
2018 Nesiller
Boyu İş Ahlakı

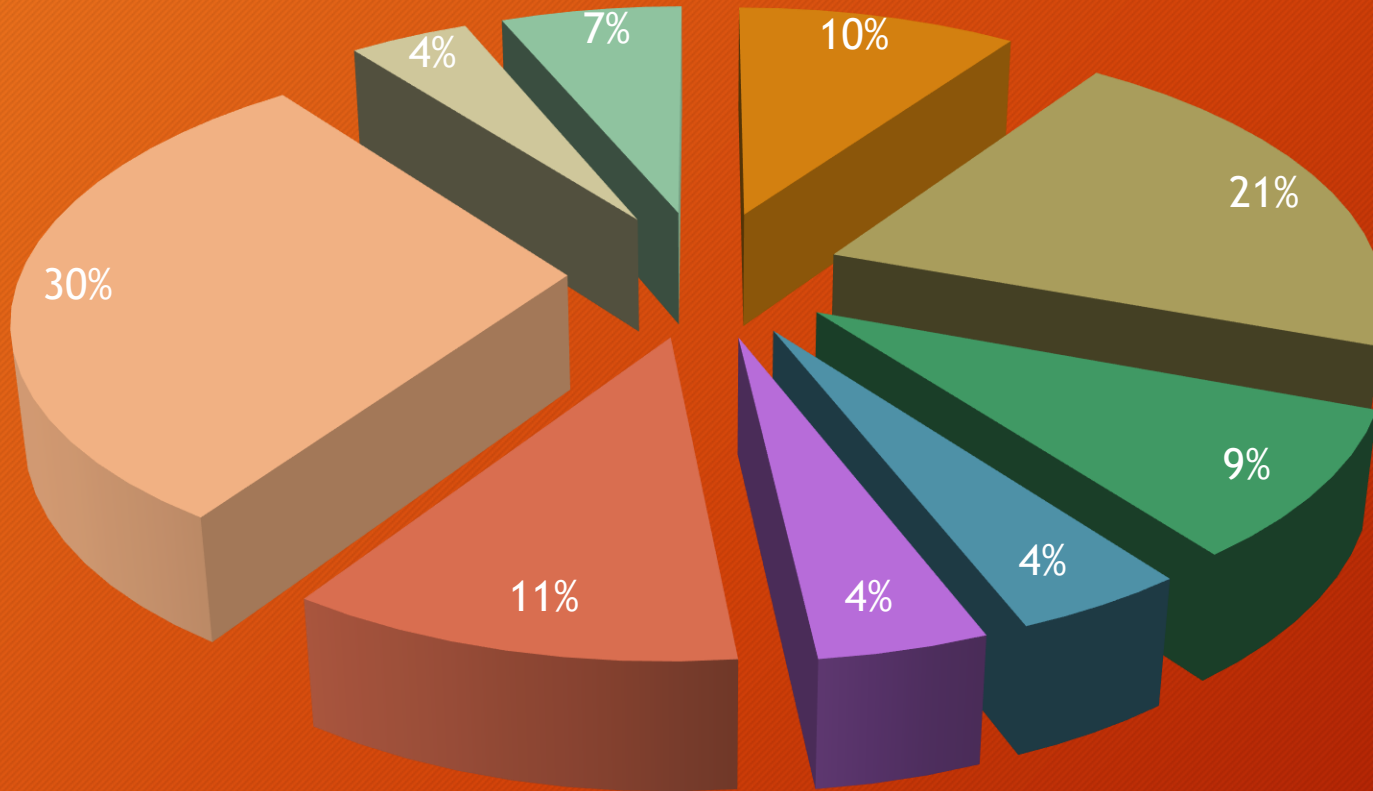
Katılımcıların Ait Oldukları Nesiller ve Yaşları

İGİAD Türkiye
İş Ahlakı
Araştırması
2018 Nesiller
Boyut İş Ahlakı

Katılımcıların Çalışma Alanları

İGİAD Türkiye
İş Ahlakı
Araştırması
2018 Nesiller
Boyu İş Ahlakı

- Satış-pazarlama
- İşçi
- Memur
- Hizmet elemanı
- Kamu çalışanı
- Sahip
- Yönetici
- Serbest meslek sahibi
- Teknik eleman

İŞ AHLAKI KÜLTÜRÜ

iGiAD Türkiye
İş Ahlakı Araştırması 2018
Nesiller Boyu İş Ahlakı

İş Ahlakı İlkeleri ve Eğitimler

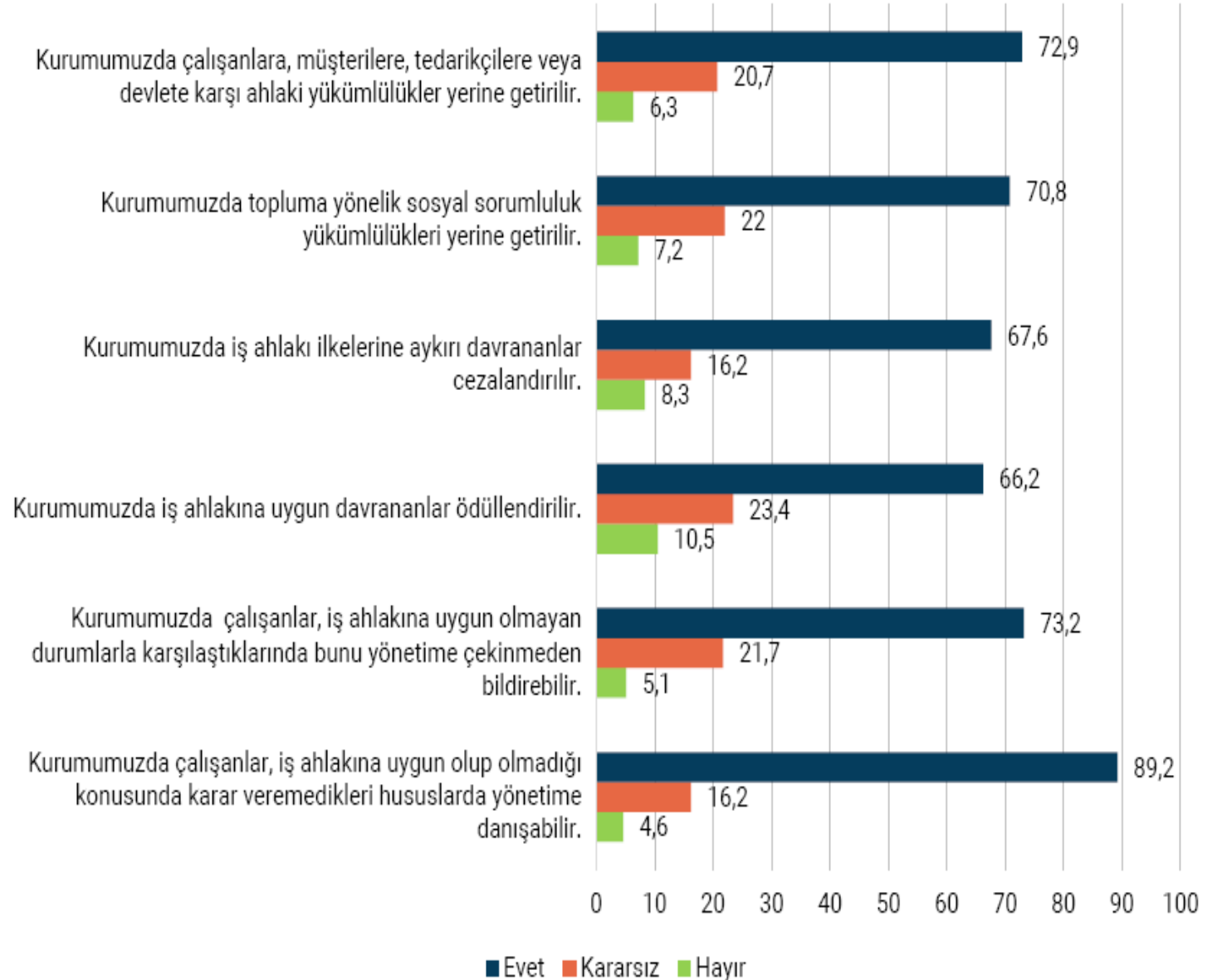
İGiAD Türkiye
İş Ahlakı
Araştırması
2018 Nesiller
Boyu İş Ahlakı

- Yazılı iş ahlakı ilkelerinde çok artış yok.
- Bu konuda Avrupa ortalaması %46
- Sözlü ilkelerde artış var
- Çalışanların farkındalığı önemli oranda artmış
- İş ahlakına yönelik eğitimlerin oranında artış yok (%30)

İş Ahlakı Kültürü

- Yazılı iş ahlakı ilkelerinin varlığı ve iş ahlakı eğitimlerinde büyük işletmeler daha iyi durumda
- İş ahlakı meselelerinin işletme içinde paylaşılabilmesi, özendirilmesi ve toplumsal sorumluluklarla ilişkilendirilmesi açısından ise KOBİ'ler daha başarılı

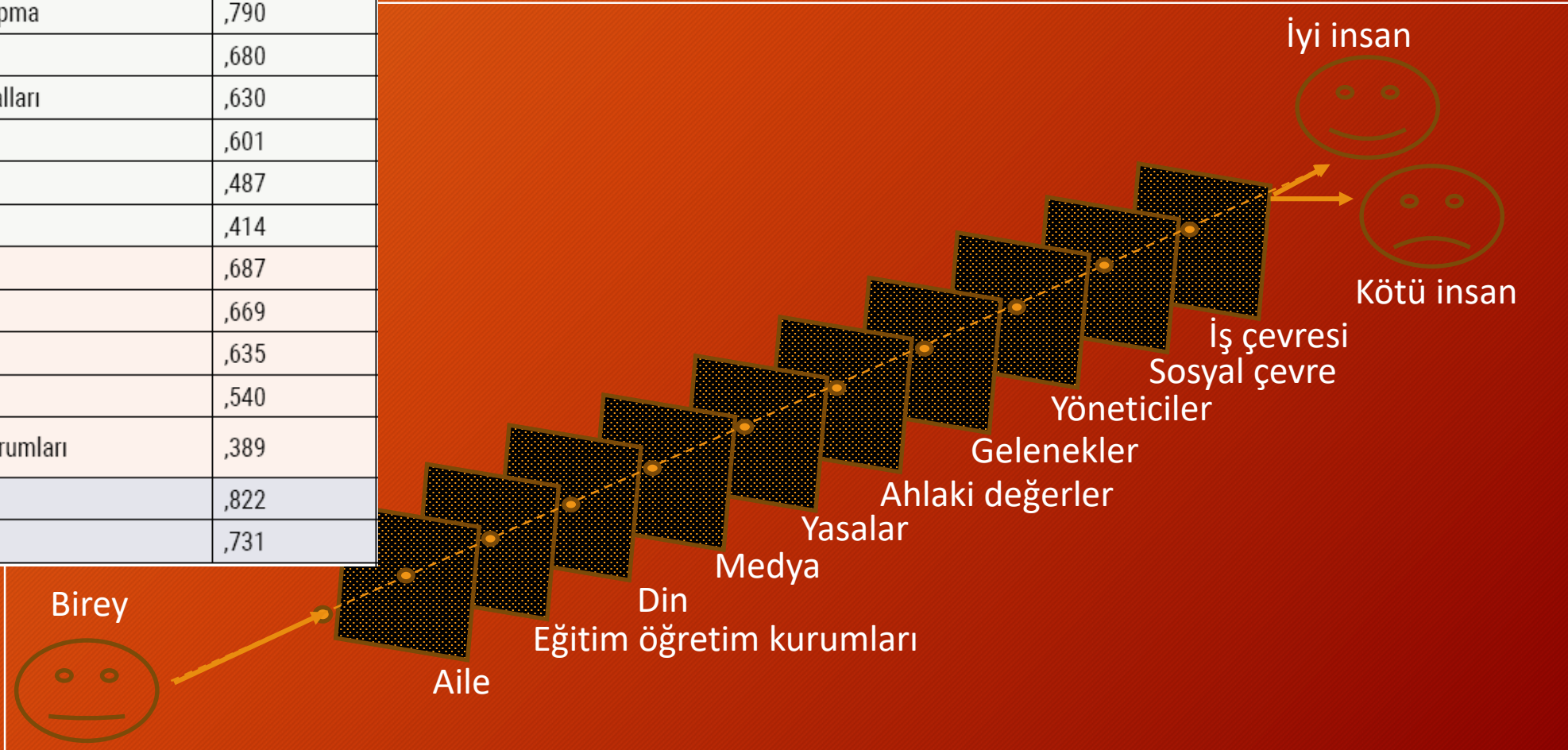
İŞ AHLAKININ KAYNAKLARI

iGiAD Türkiye
İş Ahlakı Araştırması 2018
Nesiller Boyu İş Ahlakı

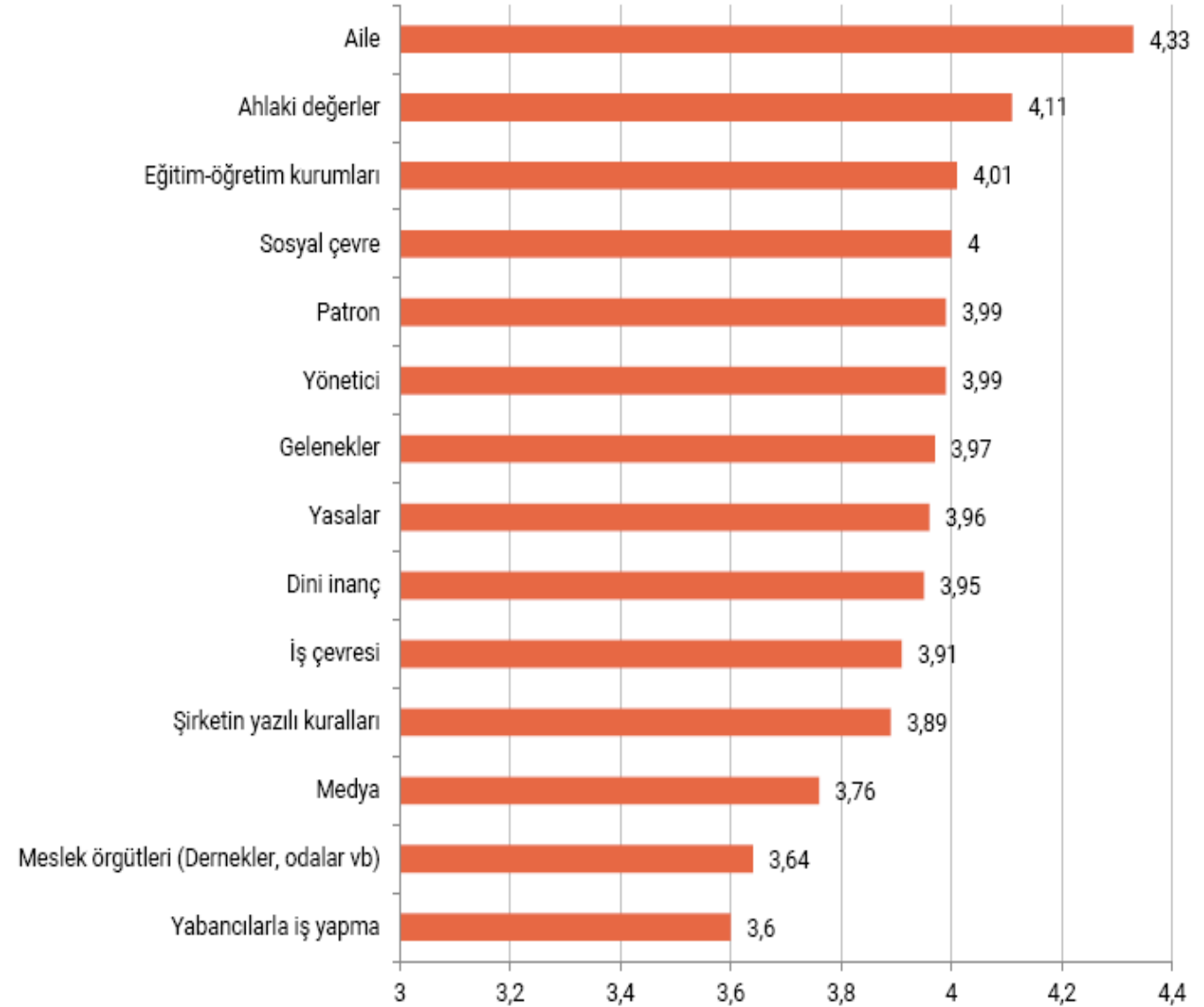
Ahlaki Davranışın Ortaya Çıkışı

Faktör isimleri	Değişkenler	Faktör Yükleri
İş Çevresi	Meslek örgütleri (Dernekler, odalar vb)	,791
	Yabancılarla iş yapma	,790
	İş çevresi	,680
	Şirketin yazılı kuralları	,630
	Yasalar	,601
	Sosyal çevre	,487
	Medya	,414
Kültür	Aile	,687
	Dini inanç	,669
	Gelenekler	,635
	Ahlaki değerler	,540
	Eğitim-öğretim kurumları	,389
Liderlik	Patron	,822
	Yönetici	,731

İş Ahlakının Kaynakları

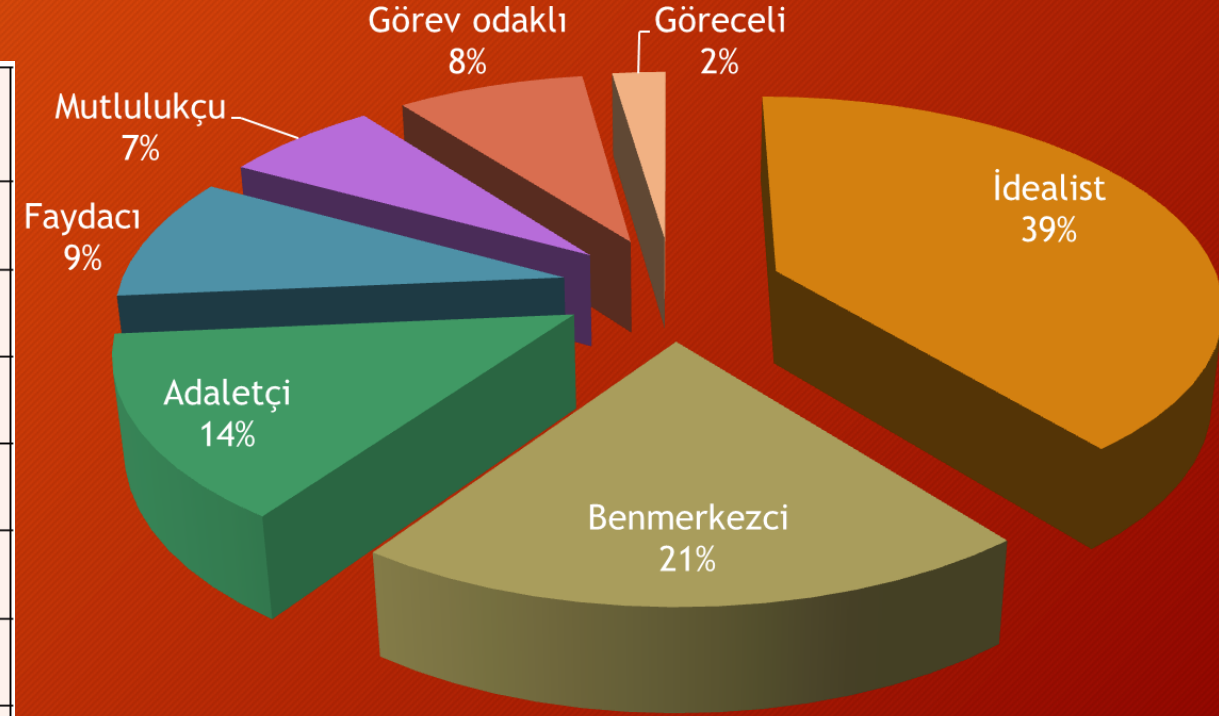
- Genel beklenti yükselmiş
- Aile faktörü hep ilk sırada, çocuk eğitime dikkat!
- Sosyo kültürel faktörler tekrar öne çıkmış
- Medya hep en sonda. Yazılı, görsel ve sosyal medya olumsuz etkiliyor.
- Meslek örgütleri de hep sonlarda
- Ahlak denince adalet akla geliyor
- Nesillere göre farklılık yok

Katılımcıların Ahlak Anlayışları

İGiAD Türkiye
İş Ahlakı
Araştırması
2018 Nesiller
Boyu İş Ahlakı

Ahlaki ikilemler karşısındaki karar alma ölçütü	İlgili ahlak felsefesi
Doğru işi yapmış olmanın vicdani rahatlığı	İdealist
İşin kişisel getirisi	Benmerkezci
Haklıya hakkının teslim edilmesi	Adaletçi
İşin sonucunda elde herkes için elde edilen fayda	Faydacı
İşi yapmakla elde edilen mutluluk	Mutlulukçu
Görevini yapmış olma	Görev odaklı
Bir işin doğruluğu zamana ve mekâna göre değişir	Göreceli

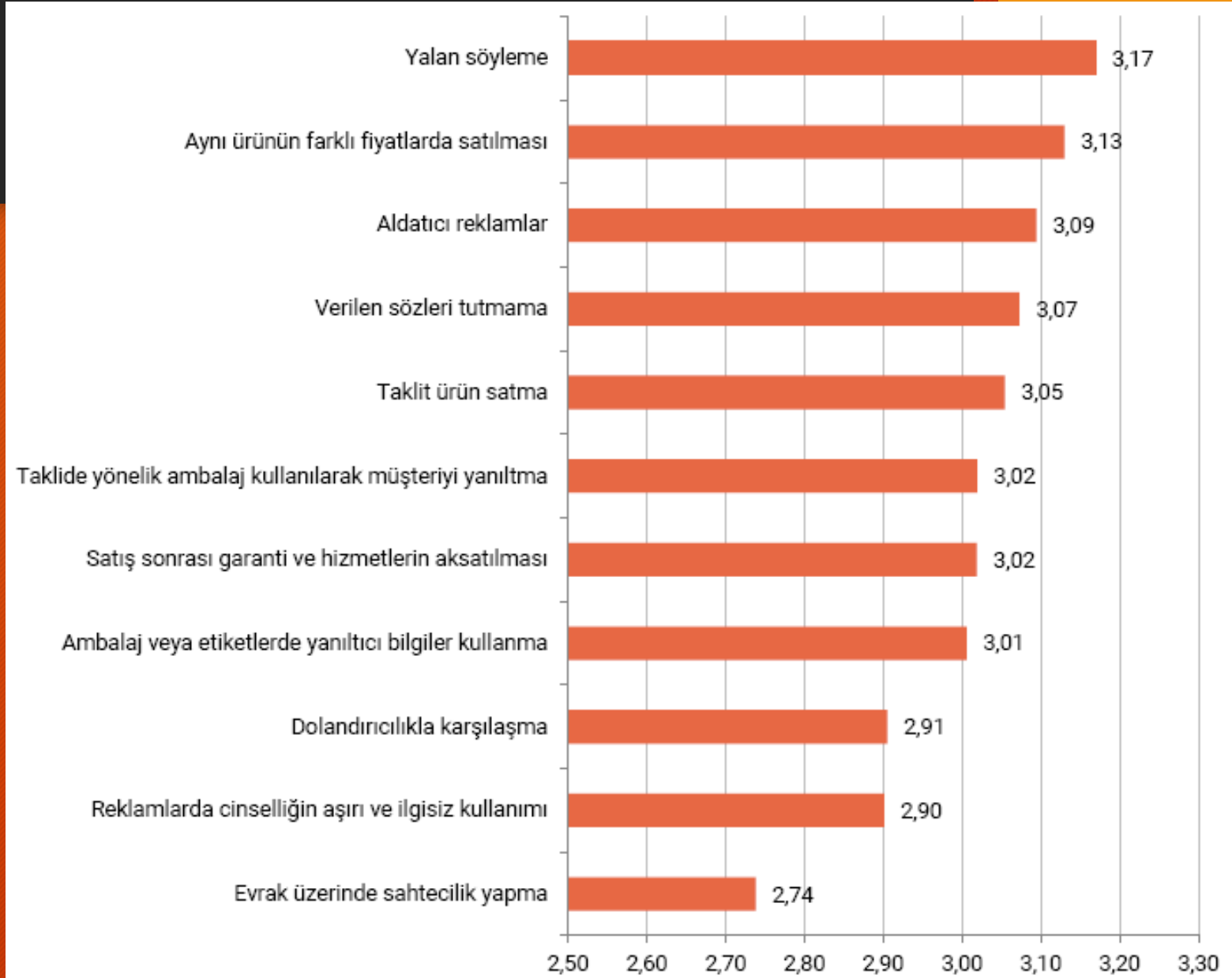

EN ÇOK KARŞILAŞILAN İŞ AHLAKI PROBLEMLERİ

iGiAD Türkiye
İş Ahlakı Araştırması 2018
Nesiller Boyu İş Ahlakı

Genel İş Ahlakı Problemleri

- En önemli problem yalan söyleme
- Sonra pazarlama ve satış ile ilgili konular
- KOBİ'lerde daha çok problemle karşılaşılıyor
- Nesillere göre farklılık yok

Çalışanlarla İlgili İş Ahlakı Problemleri

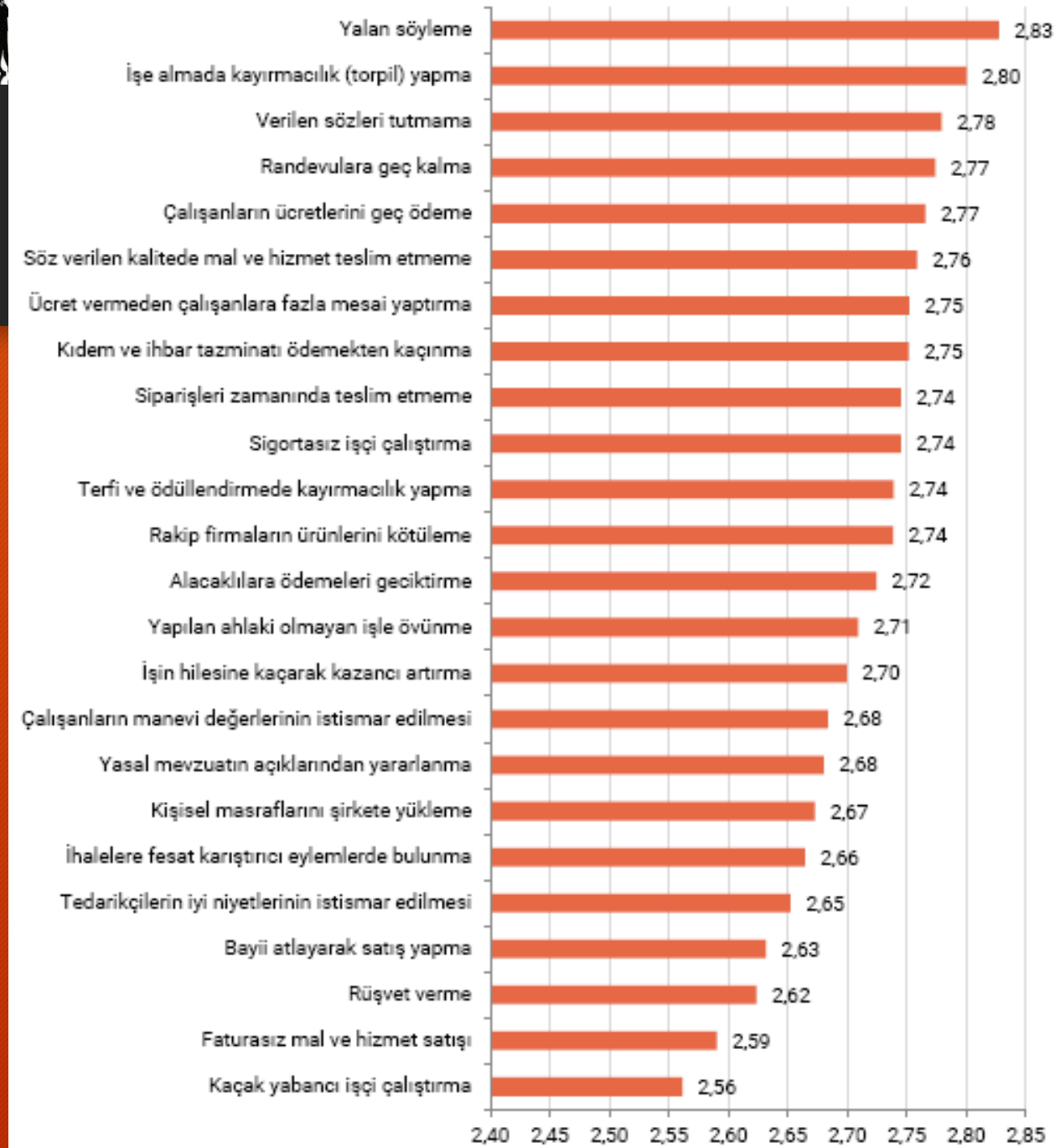
- Yalan söyleme en başta
- İşe geç gelme ve işinin hakkını vermeme yüksek
- Kaytarma da artıyor
- Hırsızlık ve rüşvet alma daha nadir
- X nesli Y'den, Y nesli de BB'den daha çok sorun bildirmiş
- KOBİ'lerde daha çok problem bildirilmiş

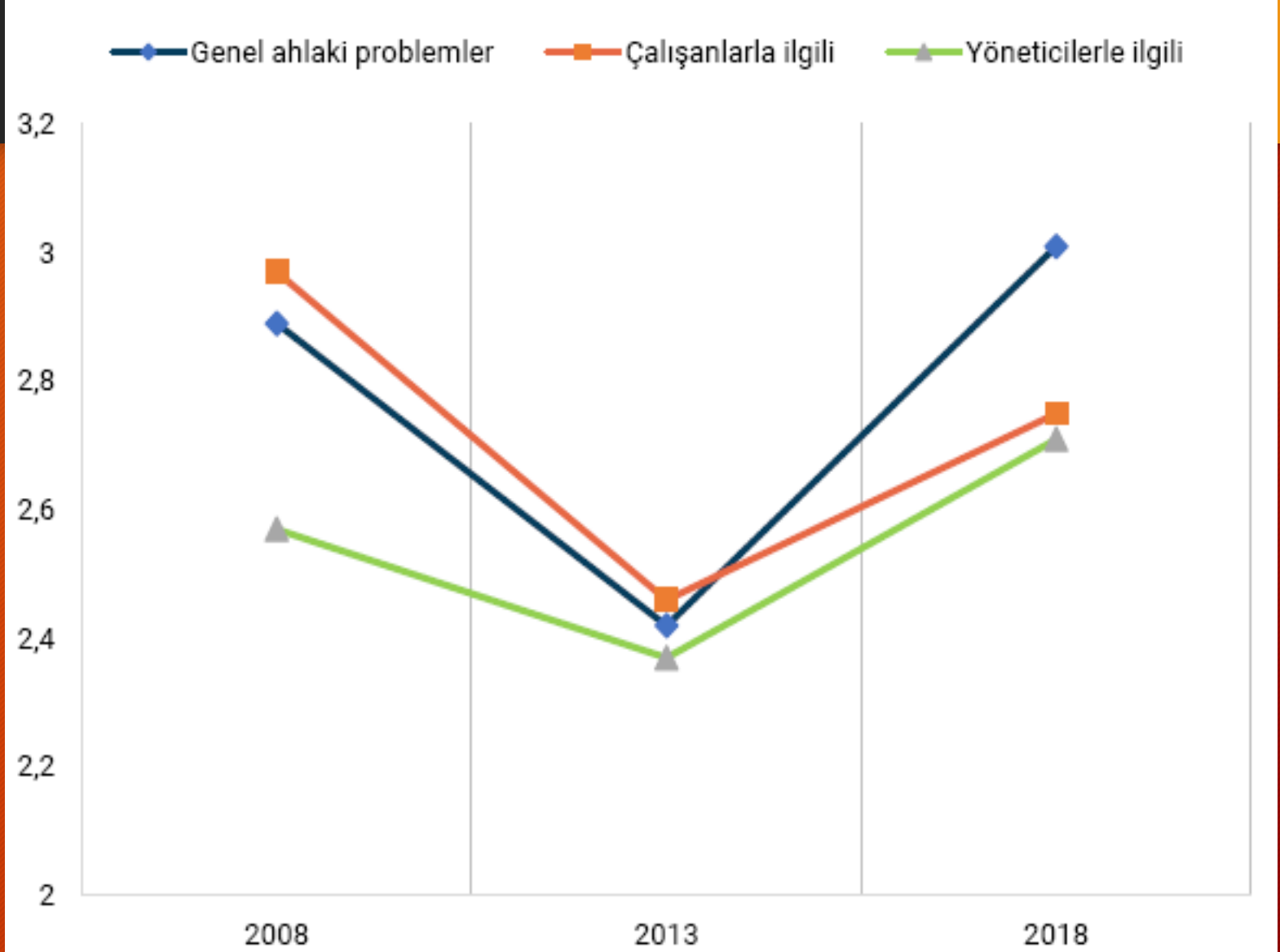
Yöneticilerle İlgili İş Ahlakı Problemleri

- Yalan söyleme, sözünü tutmama vb. kişisel problemler en başta
- Ücretler, haklar, sigorta vb. İşle ilgili problemler ikinci sırada
- KOBİ'lerde durum daha kötü
- Nesiller arasında farklılık yok

Son On Yılın Özeti

- Problemler önce azalmış, sonra artmış
- Bozulma sosyal ve kültürel faktörlerle, iyileşme işle ilgili faktörlerle daha ilişkili görünüyor
- Açık uçlu soruların cevapları da anket bulgularını teyit ediyor

İŞ AHLAKINA AYKIRI DURUMLARIN NEDENLERİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

iGiAD Türkiye
İş Ahlakı Araştırması 2018
Nesiller Boyu İş Ahlakı

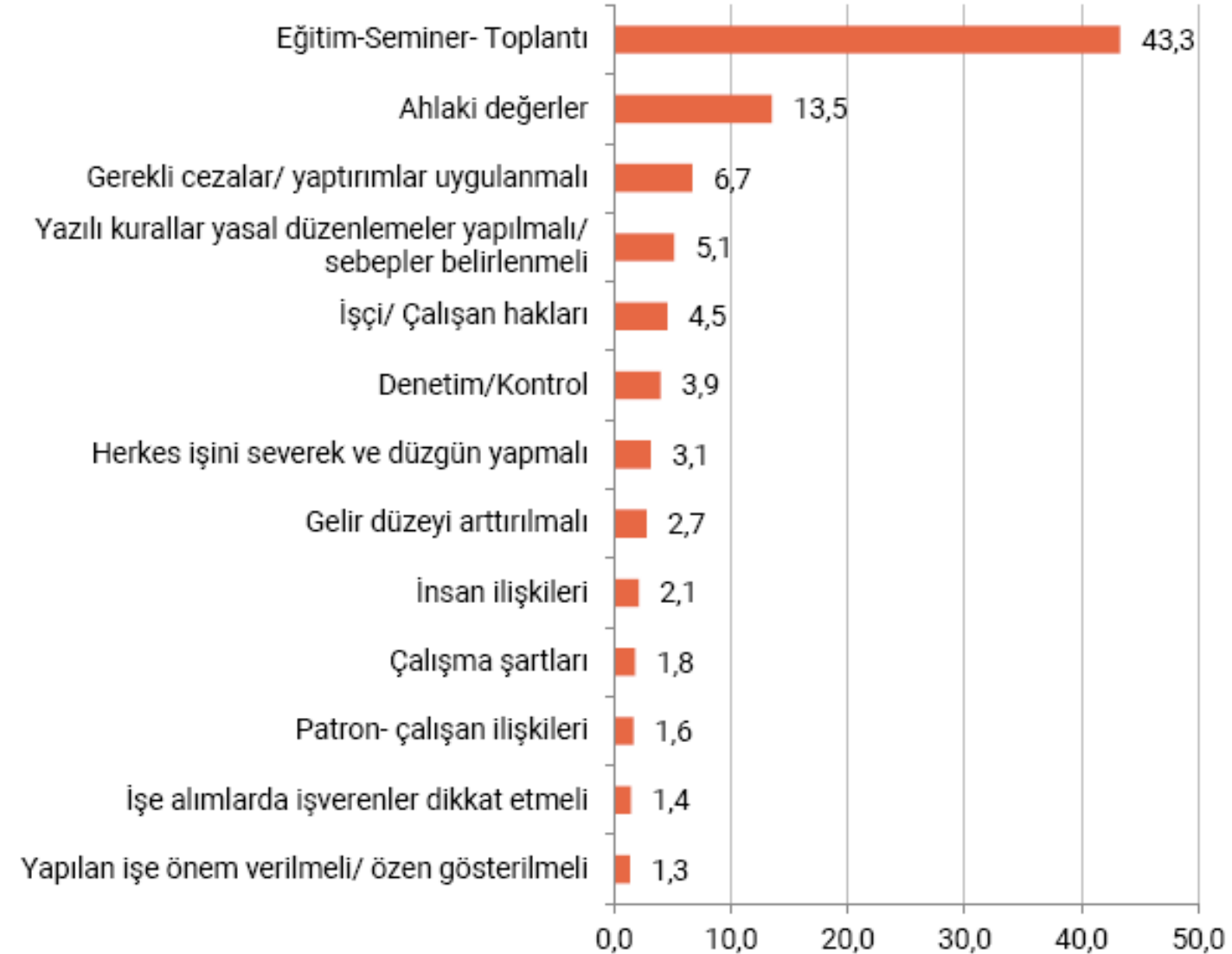
İş Ahlakına Aykırı Davranışların Nedenleri

- Hırs, gelir yetersizliği, korku ve güvensizlik önde geliyor
- İş ortamının bozucu etkisi var
- Ahlaki kuralların yazılı olması değil, uygulanması önemli
- Nesiller arasında algı farkı yok
- Metaryelist eğilimlilerin farkındalığı daha yüksek

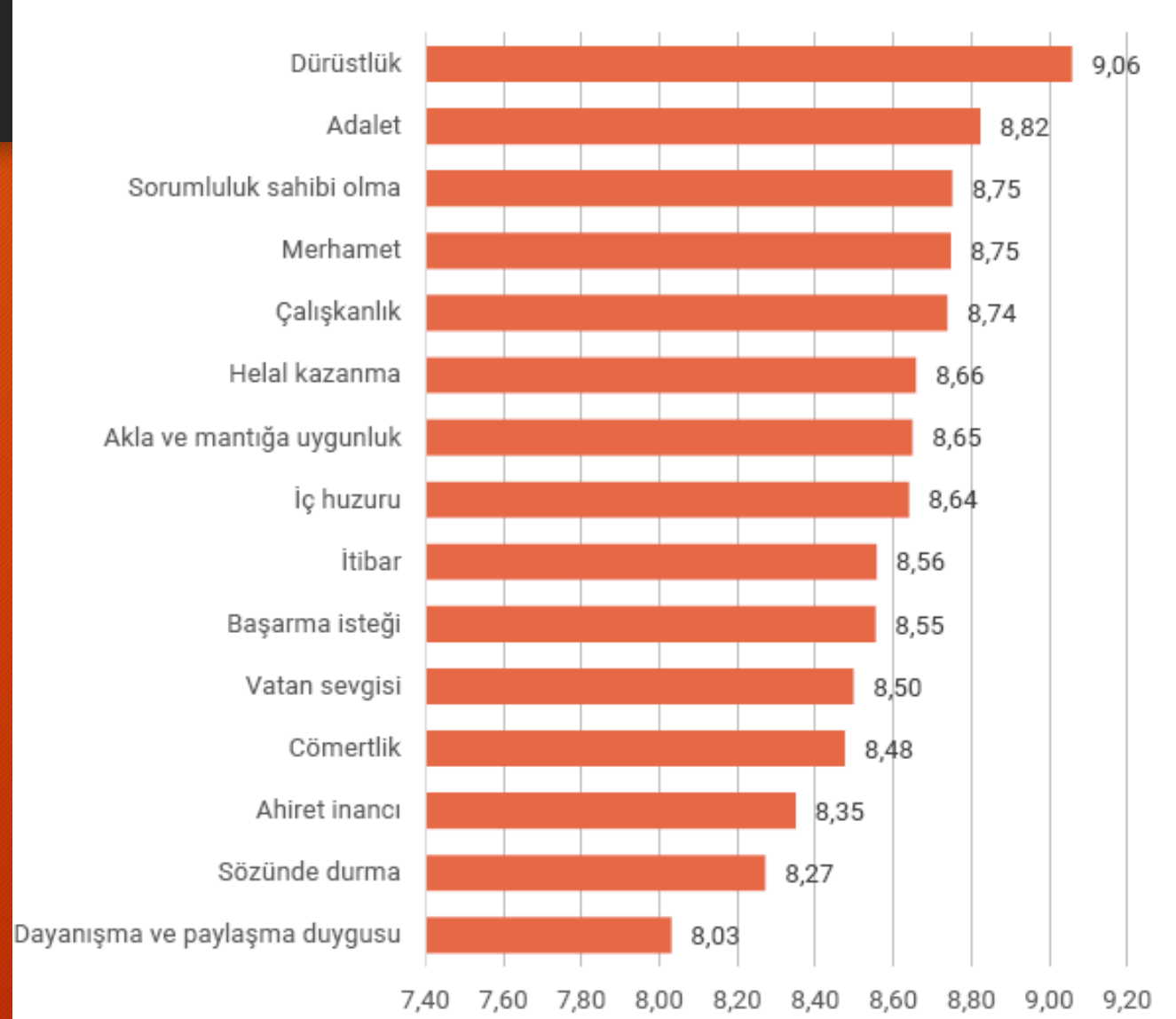
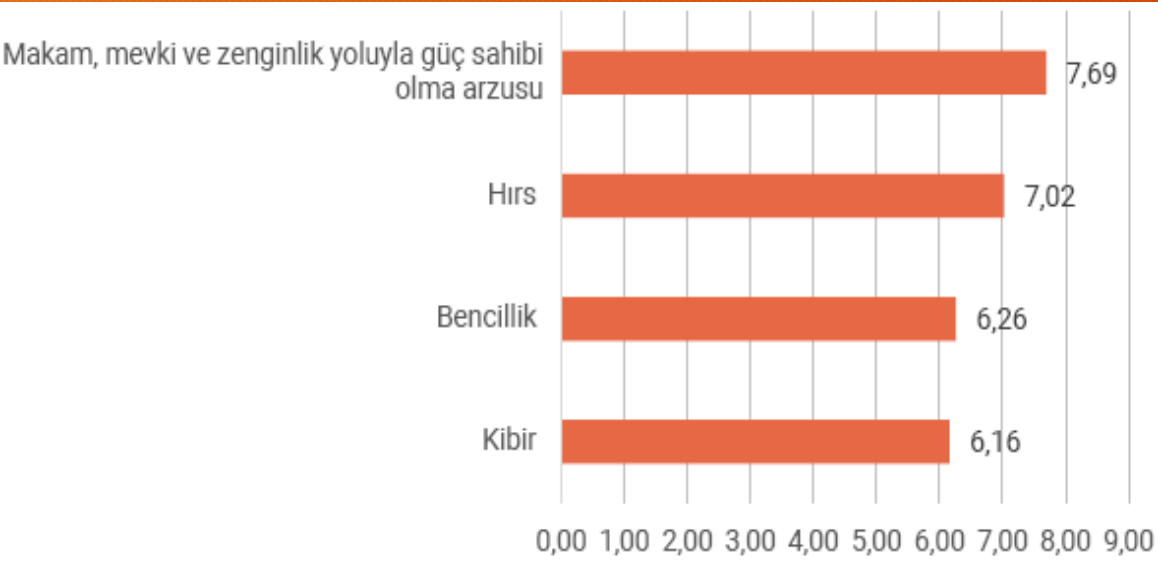

Çözüm Önerileri

- Eğitim şart!
- Değerler önemli
- Cezalar da olmalı
- Etik bir kurum kültürü geliştirilmeli

Yapıcı ve yıkıcı değerler

İş Ahlakına Uygun Davranışların Oluşmasında Etkili Olan Toplumsal Değerler

İGiAD Türkiye
İş Ahlakı
Araştırması
2018 Nesiller
Boyu İş Ahlakı

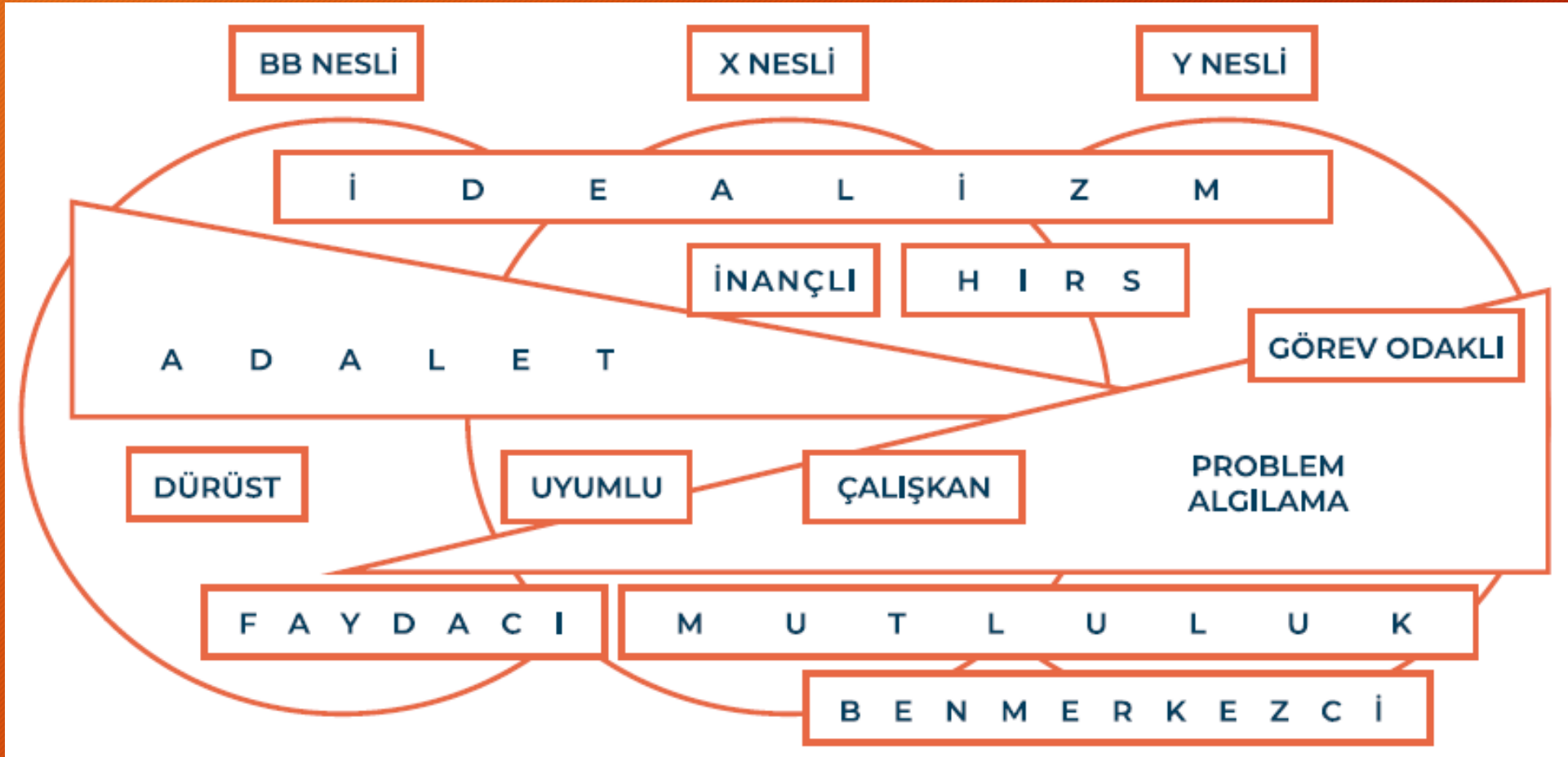
- En önemli değerler dürüstlük, adalet, sorumluluk sahibi olma her üç araştırmada da ilk üç sırada
- İşe yönelik değerler dini değerlere göre daha ön planda
- Dini değerlerin etkisi 2008'de 6., 2013'te 10., 2018'de 13. sırada
- Dini değerler her nesilde benzer önemde
- Rölativistler daha hassas
- BB nesli gençlere göre yüceltici değerleri daha çok önemsiyor
- BB nesli değerlere daha çok önem veriyor
- X ve Y nesilleri batıdakiler kadar hırs, rekabet ve çıkar odaklı değil

NESİLLER BOYU İŞ AHLAKI

iGiAD Türkiye
İş Ahlakı Araştırması 2018
Nesiller Boyu İş Ahlakı

Genel Görünüm

İGİAD Türkiye
İş Ahlakı
Araştırması
2018 Nesiller
Boyu İş Ahlakı

Farklı Nesillerde Farklı Ahlaki Anlayışlar

İGİAD Türkiye
İş Ahlakı
Araştırması
2018 Nesiller
Boyu İş Ahlakı

- Egoist, faydacı, hazcı ve rölativist, yani genel olarak daha materyalist ahlaki anlayışlara sahip katılımcılarla idealist, görevci ve adaletçi ahlak felsefelerini benimseyen, yani daha idealist katılımcılar iki farklı grupta toplanıyorlar
- Her nesilde belli oranda idealistler var
- Egoistlerin ve hazcıların oranı giderek artıyor
- Adaletçi ve toplumsal faydacı yaklaşım azalıyor
- Materyalistlerin ahlaki problemlerle ilgili farkındalığı daha yüksek. Bunda iş dünyasında sosyal sorumluluk ve iş ahlakına artan ilginin payı olabilir
- Y nesli X nesline göre daha görev odaklı
- Her üç nesil de yazında belirtilen genel özelliklerine uygun davranıyor
- Yani küreselleşme tüm toplumları ahlaki açıdan da benzeştiriyor
- Yine de nesiller arası kopuş (henüz) batıdaki kadar ileri düzeyde değil

TEŞEKKÜRLER

Sorular, katkılar..

iGiAD Türkiye
İş Ahlakı Araştırması 2018
Nesiller Boyu İş Ahlakı